

**РАЗВЪДНА АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПОРОДИ ГОВЕДА –
РОДОПСКО КЪСОРОВО, БЪЛГАРСКО РОДОПСКО, ИСКЪРСКО**

4700 гр.Смолян, общ. Смолян, обл. Смолян, ул."Невястата" № 35,

e-mail : bg_porodi07@abv.bg, GSM 0898 885416

ДО
ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ ДИРЕКТОР
НА ИАСРЖ – СОФИЯ
ЗООИНЖ. ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА В ПЕРИОДА 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г.

на Сдружение "Развъдна асоциация на българските породи говеда –
Родопско късорого, Българско родопско, Искърско"

1. Сдружение "Развъдна асоциация на българските породи говеда – Родопско късорого, Българско родопско, Искърско" през 2023 г. работи с породите говеда Родопско късорого, Българско родопско и Искърско.

Във връзка с реализиране на целите на асоциацията, през 2023 г. са сключени 150 договора за селекционна дейност в стадата на земеделски производители по области както следва:

- Благоевград:	10 бр.;
- Бургас:	4 бр.;
- Варна:	6 бр.;
- Велико Търново:	1 бр.;
- Кърджали:	29 бр.;
- Кюстендил:	6 бр.;
- Пазарджик:	3 бр.;
- Перник:	1 бр.;
- Пловдив:	50 бр.;
- Свиленград:	1 бр.;
- Смолян:	21 бр.;
- София:	4 бр.;
- Стара Загора:	5 бр.;
- Търговище:	2 бр.;
- Хасково:	6 бр.;
- Ямбол:	1 бр.;

Общият брой животни, които контролира асоциацията през 2023 г., е 9470, разпределени по породи както следва:

- Родопско късорого говедо: 3200 бр., в т.ч. 3099 бр. женски и 101 бр. мъжки животни;
- Българско родопско говедо: 214 бр., в т.ч. 202 бр. женски и 12 бр. мъжки животни;
- Искърско говедо: 6056 бр., в т.ч. 5908 бр. женски и 148 бр. мъжки животни;

2. Извършена дейност по създаване и поддържане на база данни и посещение на ферми за извършване на оценка на животните:

През периода 01.01.2023 – 31.12.2023 година се извърши оценка на морфологичните белези и породна типичност на животните. През отчетния период бяха изготвени протоколи от извършения преглед на стадата. Извърши се подготовка на файлове за внасяне на информацията относно оценка на морфологичните белези и произхода на животните чрез софтуер **Vaquitec** за създаване на база данни на Асоциацията. Правилното и точно въвеждане на информацията за животните спомага за успешната селекционна дейност на Асоциацията.

Всичко това би улеснило създаването на електронни стадни книги като данните от тях се обобщават в породна електронна база от данни, която да служи за оценяване на развъдните стойности и класификация на животните, обект на селекция.

Посетиха се фермите и се извърши оценка на животните от различните породи. Това е част от основната стратегия за постигане на целите на развъдната програма за точното водене на зоотехническата документация.

Бяха използвани общопризнати зоотехнически практики. Използваха се оценъчни листове, на база които се създадоха протоколите за извършената дейност. Всички фермери оказаха необходимото съдействие за бързо протичане на тази дейност. Животните бяха преценени по своята:

- растежна способност и развитие на скелета;
- общ вид – глава, рога, кожа, космена покривка;
- капацитет - развитие на всички части на тялото – ширина на гръдния кош и при кръстеца, ширина и дълбочина на бутовете, ширина и дълбочина на крупата;

- развитие на млечната система – млечна вена, млечен характер, виме;
- постановката на крайниците и особено на задните крайници – наблюдава се при движение на животните.

Особено се следи за типичност на породните характеристики на животните от съответната порода. При посещението на стадата, се създаваше визия за животните и като цяло за изравнеността на животните в стадата.

3. За 2023 г. «РАБПГ-РК,БР,И» гр. Смолян, офис гр. Попово има сключени 7 /седем/ броя договори за селекционни услуги с общ брой крави – 202, порода БРГ.

Периодично се актуализират данните по Т 2.1.1, Т 2.2.2, Т 2.2.6.

По Т 2.2.1 е извършен контрол на млечната продуктивност на всяко разплодно животно, съгласно правилата и стандартите на ICAR, метод на контрола – А4, и А4Т. Индивидуалните млечни проби са изследвани по качествени показатели в Земеделския институт в гр. Шумен. Общият брой проби за 2023 година е 1087 бр.

Продуктивност и дълголетие:

- Възраст на бракуване – 9,6 години.

- Продуктивен живот :

Години - 8,7

Общ брой телета – 5

Бой женски телета – 3

- Пожизнена млечност:

№ на последна лактация – 5

Максимална лактация за 305 дни – 5427 кг, 5,57% м.в., 331 кг м.в, 4,37%, б.в., 2237 кг б.в.

Минимална лактация за 305 дни – 2803 кг, 6,09% м.в., 171 кг м.в, 4,52% б.в., 127 кг б.в.

Средна млечност за 305 дни: 4019 кг, 5,69 % м.в. ; 229 кг м.в; 4,41 % б.в.; 177 кг б.в.

Плодовитост:

- Междуотелен период:

Дни 1-2 отелване – 374

Дни 2-3 отелване – 318

Дни 3-4 отелване – 347

Възраст на първо отелване:

До 24 месеца % - 3
До 27 месеца % - 59
До 30 месеца % - 33
Над 30 месеца % - 5

4. По проект: Генетично-популационното разнообразие на местни породи говеда

Проектът има за цел да се проведе сравнителен анализ на генетично-популационното разнообразие и морфологичните характеристики на местните породи говеда (Българско сиво, Искърско и Късорого родопско), както и получаване на информация за процесите на одомашняване на Балканския полуостров и исторически промени в техния генофонд. За реализиране на целта ще бъдат анализирани специфични унифицирани генетични маркери (митохондриални и пълни митохондрии) за сравнителен популационен анализ.

Резултатите от изследването ще допринесат за изясняване на биоразнообразието, еволюцията и биогеографията на важни за България традиционни породи. Анализ на генетичното разнообразие на съвременни български местни породи домашни животни и сравнението им с други европейски породи ще спомогне за запазването им като ценен национален и генетичен ресурс.

За реализирането на поставената цел на проекта са формулирани следните научни задачи:

1. Събиране и подбор на представителна извадка на чистопородни животни контролирани от Национални развъдни асоциации;
2. Анализ на генетичното разнообразие на български местни породи говеда и сравнението им със съвременни гранични популации;
3. Анализ на произхода и формиране на генофонда на първите одомашнени животни в България (Балканите);
4. Идентифициране на животни с уникални генотипове с цел повишаване интереса към отглеждане и развъждане, като част от запазване на генофонда в нашата страна.
5. Публикуване на резултатите в реномирано международно списание.

През отчетния период бяха изследвани 113 неродствени животни от трите породи, както следва:

- 29 животни от породата Искърско говедо
- 55 животни от породата Българско сиво говедо
- 29 животни от породата Късорого родопско говедо

От всички животни беше изолирана геномна ДНК и бяха анализирани чрез секвенционен анализ митохондриалните им геноми чрез Хипервариабилния митохондриален регион HVR, D-loop. Анализът показва очакваемо доминиране на макрохаплогрупа T3 93/113 – 82%, и присъствие на регионално специфичните макрохаплогрупи T1 8/113 – 7.7% и T2 -12/113 - 10.62%.

Последните две макрогрупи T2 и T1 имат специфично разпространение за трите породи.

- При Искърското говедо се срещат и двата типа T1 -2/29 – 6.9% и T2 5/29 – 17.2%.
- При Българско сиво говедо се срещат и двата типа T1 -2/55 – 3.6% и T2 5/55 – 9.1%.
- При породата Късорого родопско доминира макрохаплогрупа T1 -4/29 – 13.8% и една проба е с генотип T2 1/29 – 3.4%.

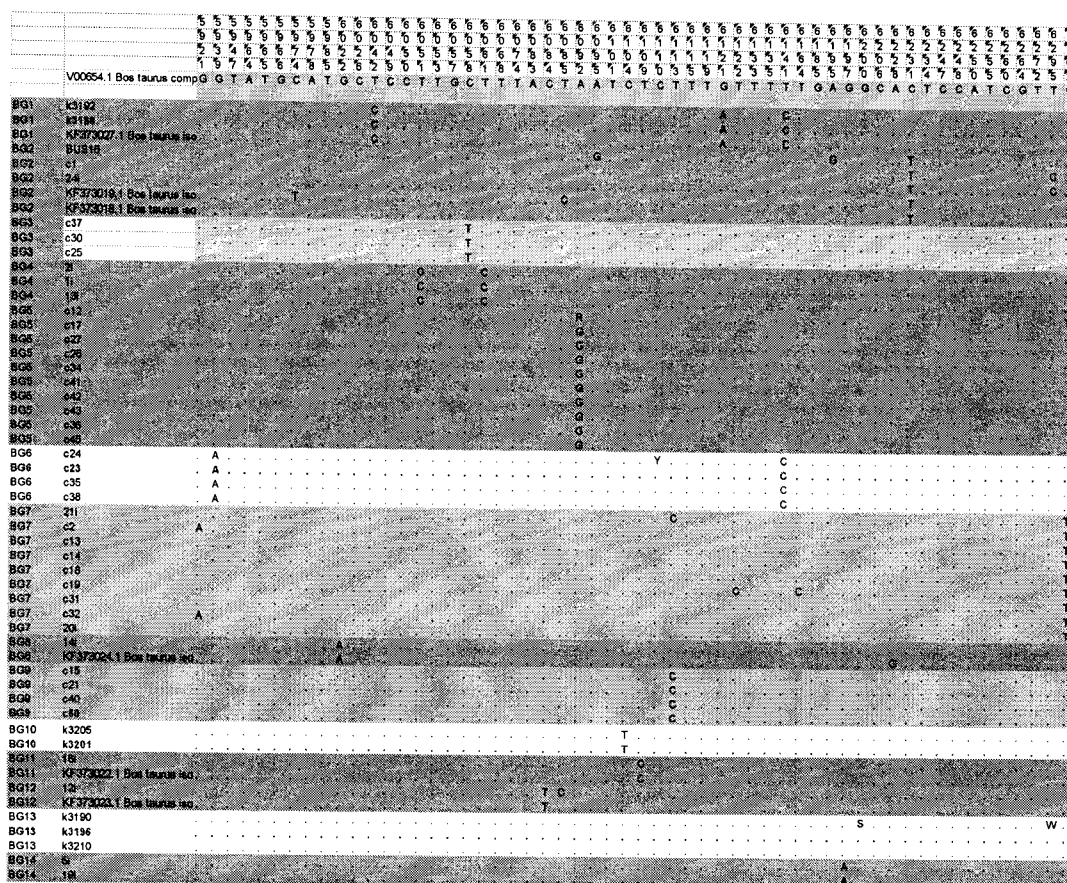
При секвенционния анализ на митохондриалните подгрупи бяха диференцирани 14 Балканско специфични групи/митохондриални генотипа спадащи към макрохаплогрупа T3.

- При Искърското говедо се срещат BG2, BG4, BG7, BG8, BG12, BG14.
- При Българско сиво говедо се срещат BG2, BG3, BG5, BG6, BG7, BG9
- При породата Късорого родопско се срещат BG1, BG10, BG11, BG12, BG13.

Тези 14 специфични генетични групи не са установявани досега, което наложи допълнително им анализиране чрез секвениране на целия митохондриалния геном и установяване на допълнителни характерни единични нуклеотидни полиморфизми. Всички 14 генотипа бяха допълнително намножени, секвенирани и анализирани. В момента за около 80% от митогеномите е получена информация.

В момента се оформя ръкопис на тема: „Genetic diversity of native cattle from the Balkan Peninsula: new insight from additional data based on complete mitogenome sequence analysis“

Ivan Mehandjyski¹, Polona Margeta², Vladimir Margeta², Georgi Radoslavov³, Peter Hristov^{3*}

Фигура 1. Митохондриални генотипи специфични само за региона на Балканския полуостров при говедата от трите местни породи. Аббревиатура: с – Сиво говедо; к – Късорого родопско говедо; і – Сиво искърско.

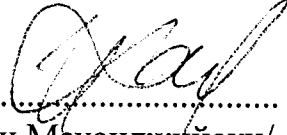
5. Организационна структура на Сдружение “Развъдна асоциация на българските породи говеда – Родопско късорого, Българско родопско, Искърско”.

В Сдружение “Развъдна асоциация на българските породи говеда – Родопско късорого, Българско родопско, Искърско” през 2023 г. на трудов договор работят 7 човека, които са на трудови договори. Един е с научна степен “професор дсн” по специалност “Развъждане на селскостопанските животни. Биология и биотехника на размножаването.”, един с научна степен “проф. д-р” по специалност “Развъждане на селскостопанските животни. Биология и биотехника на размножаването.”, двама с научна степен “доктор” по специалност “Говедовъдство и биволовство”, двама с образователна степен “магистър” по специалност “Зооинженерство” и един със средно-специално образование по специалност “Икономика на промишлеността и строителството”.

Спомагателната и обслужваща дейности се извършват чрез възлагане. Плащанията се извършват по граждански договори или по приложена фактура.

В дейността на Асоциацията участва активно Управителен съвет, състоящ се от 5 члена.

гр. Смолян
18.01.2024 г.

Председател:
/ас.д-р Иван Механджийски/